

20. Pondy, R. L. (1997). Organizational conflict: concepts and models. *Administrative Science Quarterly*, vol. 12, pp. 296–320.
21. Rahim, A. (2002). Toward a theory of managing organizational conflict. *The International Journal of Organizational Analysis*, vol. 10 (4), pp. 302–326.
22. Rahim, A., Magner, R. (1995). Confirmatory factor analysis of the styles of handling interpersonal conflict: First-Order factor model and its invariance across groups. *Journal of Applied Psychology*, vol. 80, pp. 122–132.
23. Rahim, M. A. (2001). *Managing conflict in organizations*. 3rd ed. Praeger, Westport, Conn.: Quorum Books.
24. Reppa, A. A. (2008). *Educational Management & Organizational Behavior – The Pedagogy of Education Management*. Athens: Greek.
25. Robbins, S. P., Judge T. A. (2007). *Organizational Behavior*. Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River, N. J.
26. Saiti, A., Saitis, Ch. (2011). Introduction to the Administration of the Education Department (pp. 252–285). Athena. Self-publishing.
27. Saiti, A., Saitis, Ch. (2012). *The Principal at the Modern School. From theory to practice*. Athens: Self-published.
28. Saitis Ch. (2002). *The Principal in the modern school*. Athens: Self-published.
29. Stoner, J. (1989). *Management*. Free Press, N. Y.
30. Typas, G. & Katsaros, G. (2003). Introduction to Management Science (p. 84). Athens: Gutenberg.
31. Zavlanos, M. (1999). *Organizational Behavior* (pp. 395–410). Athens: Greek.
32. Kantas, A. (1995). *Organizational-Industrial Psychology*. Athens: Greek Letters.

УДК159.99

DOI 10.25128/2415-3605.20.28

АНАСТАСІЯ БАЗИЛЕНКО

<https://orcid.org/0000-0002-8703-0004>
univer_ukraine@ukr.net
кандидат психологічних наук, доцент
Університет «Україна»
вул. Львівська, 23, м. Київ

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО СУТНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

На основі виокремлення основних підходів до розуміння змісту активності особистості проаналізовано основні наукові підходи до тлумачення сутності соціальної активності особистості: діяльнісний, акмеологічний, системний, суб'єктний, аксіологічний, генетико-моделюючий. Визначено, що найбільш доцільним у трактуванні сутності соціальної активності студентської молоді є запропонований авторкою суб'єктно-діяльнісний підхід. Встановлено, що суб'єктність особистості є важливою передумовою та одночасно результатом соціальної активності студентів, яка реалізується через діяльне і відповідальне ставлення до себе, різних об'єктів, іншої людини, навчальної та майбутньої фахової діяльності. В основі активної діяльності людини вбачається готовність і вміння реалізувати свої інтереси й інтереси суспільства, постійне прагнення впливати на соціальні процеси і реальна участь в суспільних і громадських справах, прагнення вдосконалювати соціальний лад на основі соціальних, моральних і правових цінностей. Відзначено, що згідно з суб'єктно-діялісним підходом соціальна активність студентської молоді є особистісним утворенням просоціальної спрямованості, внутрішньо детермінованим індивідуальними потребами, ціннісними орієнтаціями, вольовими характеристиками та особливостями людини і назовні проявляється у перетворенні особистості і соціуму.

Ключові слова: активність особистості, соціальна активність, суб'єктно-діялісний підхід, студентська молодь.

АНАСТАСИЯ БАЗИЛЕНКО

кандидат психологических наук, доцент
Университет «Украина»
ул. Львовская, 23, г. Киев

АНАЛИЗ НАУЧНЫХ ПОДХОДОВ К СУЩНОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

На основе выделения основных подходов к пониманию сути активности личности проанализированы основные научные подходы к толкованию сути социальной активности личности: деятельностный, акмеологический, системный, субъектный, аксиологический, генетико-моделирующий. Определено, что наиболее подходящим есть субъектно-деятельностный подход к трактованию сущности социальной активности студенческой молодежи. Субъектность личности является важным предисловием и одновременно результатом социальной активности студентов, которая реализуется через активное и ответственное отношение к себе, разным объектам, другим людям, учебной и будущей профессиональной деятельности. В основе активной деятельности самостоятельного субъекта жизнедеятельности есть: готовность и умение реализовать свои интересы и интересы общества; постоянное желание влиять на социальные процессы и реальное участие в общественных делах; стремление укрепить и усовершенствовать существующий социальный порядок на основе усвоения социальных, нравственных и правовых ценностей. Согласно субъектно-деятельностному подходу социальная активность личности рассматривается как личностное образование просоциальной направленности, которое внутренне детерминировано индивидуальными потребностями, ценностными ориентациями, волевыми характеристиками и особенностями человека и внешне проявляется в превращении личности и социума.

Ключевые слова: активность личности, социальная активность, субъектно-деятельностный подход, студенческая молодежь.

ANASTASIA BAZYLENKO

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor
University "Ukraine"
23 Lvivska Str., Kyiv

ANALYSIS OF SCIENTIFIC APPROACHES TO THE ESSENCE OF SOCIAL ACTIVITY OF STUDENT YOUTH

Based on the identification of the main approaches to understanding the content of personality activity in general, the article highlights the main scientific approaches to interpreting of the essence of social activity of the individual: activity, acmeological, systemic, subjective, axiological, genetic modeling. It is determined that the most appropriate is the author's proposed subject-activity approach to the interpretation of the essence of social activity of student youth. We consider the subjectivity of the individual as an important prerequisite and, at the same time, the result of social activity of students, which is realized through an active and responsible attitude to themselves, to various objects, to another person, to educational and future professional activities. At the heart of the activity of the independent subject of life we see: readiness and ability to realize their interests and the interests of society; constant and strong desire to influence social processes and real participation in public affairs; the desire to strengthen and improve the existing social order, based on the assimilation of social values and the realization of their goals, taking into account the interests of society. According to the subject-activity approach, social activity of the individual is considered by us as a personal formation of prosocial orientation, internally determined by individual needs, values, volitional characteristics and characteristics of person, and outwardly manifested in the transformation of society and personality, that is in social activity.

Keywords: person's activity, social activity, subject-activity approach, student youth.

Аналіз наукової літератури щодо соціальної активності свідчить про існування різних підходів до тлумачення сутності цього поняття. Такі підходи вчені формують у межах різних галузей знань: філософії, педагогіки, психології, соціології, етики, політології, історії та ін. [6]. Ми зосереджуємо увагу на дослідженнях сутності соціальної активності, конкретизуючи це означення на представниках студентського вікового періоду. У цьому віковому періоді особистість має необхідні передумови для розвитку і формування соціальної активності. У

вказаний період відбувається: формування професійних та особистісних компетентностей, виховання громадянина і суспільного діяча, опанування та вміння поєднувати багато соціальних функцій і ролей тощо. Соціальна активність є стимулом, збудником конкретної духовної та предметної діяльності, спонукальною силою у формуванні особистості, її самовизначення, соціалізації, ідентифікації, самовдосконалення.

Метою статті є проаналізувати наукові підходи до сутності соціальної активності студентської молоді.

Наше завдання полягає у систематизації існуючих поглядів на сутність поняття «соціальна активність особистості», що допоможе структурувати наукову думку з цього питання. Вважаємо, що соціальна активність особистості сучасного студента містить: його готовність і вміння реалізувати інтереси власні, людських спільнот і суспільства загалом; активну діяльність як самостійного суб'єкта; сталі прагнення впливати на соціальні процеси; реальну участь в суспільних справах; намагання постійно робити позитивні зміни, вдосконалювати соціальне середовище, розбудовувати громадянське суспільство тощо.

Окремі аспекти зазначеної проблеми були предметом уваги дослідників. Так, досліджено соціальну активність загалом [1; 25], особливості її прояву у різних вікових групах [15; 23], в т. ч. студентської молоді [8; 22; 24]. Зміну поглядів на активність особистості в різні історичні періоди досліджували А. Волошин і Н. Сабат [17].

Для визначення змісту поняття «соціальна активність особистості» необхідним є аналіз його базових складових. На нашу думку, основним компонентом вказаного поняття є активність особистості. За результатами теоретичного аналізу спеціальної літератури виокремлюємо кілька підходів до розуміння змісту активності особистості: як суспільна позиція, як процес соціальної діяльності, як внутрішнє самовизначення і засіб самовиховання, як властивість суб'єкта життєдіяльності, як шлях до самореалізації і самотворення особистості [2].

У ході теоретичного аналізу виокремлено такі основні підходи до тлумачення поняття «соціальна активність особистості»: діяльнісний, суб'єктний, акмеологічний, аксіологічний, системний, генетико-моделюючий.

Прибічники діяльнісного підходу вбачають сутність соціальної активності особистості в її значній соціально спрямованій діяльності, яка характеризується продуманістю, інтенсивністю, якістю, новизною, креативністю, успішністю, змістом і відповідністю дій суспільним нормам. Існує думка, що активність відноситься до внутрішніх передумов саморуку діяльності, що визначаються не лише структурою предметної діяльності, а і її суб'єктом [9]. Деякі дослідники визначили активність як міру діяльності, сукупність зумовлених індивідом моментів руху, що забезпечують становлення, реалізацію, розвиток і видозміни діяльності [13].

Ряд науковців [12; 14] вважають соціальну активність людини її суттєвою соціальною якістю, «діяльною сутністю», процесом продуктивної самодіяльності, що має соціально значуще предметне підґрунтя, об'єктивно веде до змін норм та умов буття, зумовлена іманентною природою особистості і здійснюється в конкретних умовах наявної ситуації. У межах зазначеного підходу йдеться про соціальну активність як складну інтегровану якість особистості, що проявляється в ініціативній, спрямованій, соціально значимій діяльності і готовності діяти в інтересах соціальної спільноти. Приймаючи загалом зазначену позицію, відзначимо, що в межах цього підходу йдеться про акцентування уваги дослідників переважно на процесі соціальної діяльності, інші ж аспекти активності розглянуто значно менше.

Натомість у контексті генетико-моделюючого підходу [10] відзначається, що в основі соціальної активності лежить поведінка суб'єкта, який спонукається власними усвідомленими цілями і мотивами, зумовлена ситуацією і системою загальнолюдських цінностей та смислів, прийнятих людиною, і відповідає загальнолюдським принципам гуманізму. Завдяки такій активності людина стає виразною особистістю і відчуває себе потрібною у світі.

У межах акмеологічного підходу до визначення соціальної активності науковці наголошують на її значенні для самореалізації особистості. А. Мурзіна уявляє соціальну активність соціально-педагогічним явищем, яке дає змогу молодій особистості утвердитися, проявити себе, організувати свою роботу, бути корисною людям, спрямувати свою діяльність на благо суспільства [11].

Близькою до цих поглядів є позиція М. Боришевського [3], Л. Сердюк [18] та інших українських вчених, які вбачають в основі самовдосконалення особистості її власну активність,

що сприяє самотворенню, самоствердженню цінності «Я» і відповідає актуальним цінностям суспільства, які є регуляторами соціальних взаємин. Цим підкреслюється значущість мотивів саморозвитку для соціальної активності особистості. Водночас аналізу просоціальних мотивів і мотиву афіліації, які, на нашу думку, є важливими показниками соціальної активності, приділено менше уваги.

Згідно з суб'єктивним підходом [1; 19] науковці розглядають сутність соціальної активності з огляду на роль саморегуляції особистості для її здійснення, вираженої ініціативності, самостійності і відповідальності. Соціально активна особистість є передусім суб'єктом власної життєдіяльності, який взаємодіє із соціальним середовищем. Отже, соціальна активність забезпечує глибинні, різнобічні зв'язки особистості із соціумом, рівень її реалізації як суб'єкта суспільних відносин, характеризує людину як соціальну істоту, котра має чітку особистісну спрямованість, володіє світоглядом як системою знань і переконань, має власну позицію, взаємодіє з навколишнім світом у процесі соціальної діяльності.

Привертає увагу визначення суб'єктивної активності Н. Волянюк як складного багатокомпонентного утворення, що характеризує актуалізацію сутнісних сил людини з метою пізнання, розвитку і вдосконалення себе, іншого та навколишнього світу [4]. У межах цього підходу йдеться про суб'єктивність особистості як надзвичайно важливий чинник здійснення соціальної активності.

За аксіологічного підходу [7; 16] основна увага приділяється аналізу гуманістичних цінностей, просоціальних мотивів як основоположних характеристик соціальної активності. Його прибічники наголошують на значенні засвоєння цінностей суспільства для соціальної активності і, навпаки, на впливі ціннісних орієнтацій на характер активності особистості. Соціальна активність є одним із найважливіших показників соціалізації людини – засвоєння нею елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються якості особистості [21].

Безперечно, що духовні, гуманістичні цінності регламентують соціальну активність особистості, але наявність в структурі останньої лише відповідної системи ціннісних орієнтацій не є запорукою формування соціально активної особистості.

У межах системного підходу [5; 20] дослідники розглядають соціальну активність здебільшого через співвіднесення внутрішніх трансформацій людини із зовнішніми проявами соціальної активності. При цьому більшість учених вбачають у соціальній активності особистості інструмент одночасно внутрішніх перетворень особистості й зовнішніх змін оточуючої дійсності.

У результаті комплексного аналізу сучасних наукових підходів до сутності соціальної активності особистості ми дійшли висновку, що найбільш доцільним є суб'єктивно-діяльнісний підхід у визначенні сутності соціальної активності особистості студента. На засадах цього підходу соціальна активність особистості майбутнього фахівця розглядається нами як особистісне утворення просоціальної спрямованості, внутрішньо детерміноване індивідуальними і суспільними потребами, ціннісними орієнтаціями, вольовими характеристиками та особливостями людини, і назовні проявляється у перетворенні особистості зокрема і соціуму загалом, тобто в соціальній діяльності [2].

Важливою передумовою й одночасно результатом соціальної активності студентів є суб'єктивність особистості, яка реалізується через активне і відповідальне ставлення до себе, іншої людини, різних об'єктів, навчальної та майбутньої професійної діяльності і відображає перетворення особистості на суб'єкт соціальної дії і суспільних відносин. Соціальна активність – це форма прояву потреби особистості в соціальній участі, що є, відповідно, значимою характеристикою суб'єкта життєдіяльності.

У подальшому є потреба у дослідженні готовності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти до сприяння формуванню соціальної активності студентської молоді як необхідної складової конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абульханова-Славская К. А. О субъекте психической деятельности: методологические проблемы психологии. М.: Наука, 1973. 288 с.
2. Базиленко А. К. Соціальна активність студентів як важлива складова їхнього професійного зростання. Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. 2005. Вип. 6 (19). С. 189–196.

3. Боришевський М. Дорога до себе: від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. К.: Академвидав, 2010. 416 с.
4. Воляннюк Н. Ю. Феноменологія суб'єктної активності. Соціальна психологія. 2004. № 3. С. 97–109.
5. Ганзен В. А. Системные описания в психологии. Л.: ЛГУ, 1984. 176 с.
6. Дудко Н. В. Експлікація поняття «соціальна активність студентської молоді»: соціально-педагогічний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2018. Вип. 2 (43). С. 83–88.
7. Карпенко З. С. Аксіопсихологія особистості. К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1998. 216 с.
8. Кулінченко О. С. Формування соціальної активності студентів в умовах діяльності органів самоврядування вищого навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. К., 2015. 24 с.
9. Леонтьев А. Н. Категория деятельности в современной психологии. Вопросы психологии. 1979. № 3. С. 11–15.
10. Максименко С. Д., Максименко К. С., Папуча М. В. Психологія особистості: підручник. К.: ТОВ «КММ», 2007. 296 с.
11. Мурзіна А. В., Солодюк Н. В. Соціальна активність особистості студентської молоді – пріоритетний напрямок розвитку українського державотворення. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2012. № 4 (51). С. 82–87.
12. Панок В. Г., Привалов Ю. А. Социальная активность личности старшеклассника. К., 1999. 131 с.
13. Петровский А. В., Ярошевский М. Г. Категория деятельности. Основы теоретической психологии. М.: ИНФРА-М, 1998. С. 270–288.
14. Пилипчевская Н. В. Изучение социальной активности студентов педагогического вуза: теория и практика. Вестник Томского государственного педагогического университета. 2008. № 2. С. 15–19.
15. Піонтківська О. Г. Особливості соціальної активності людей похилого віку в Україні. Соціальна робота в контексті соціокультурних змін: Всеукр. наук.-практ. конференція з міжнар. участю. К., 2016. С. 127–131
16. Радчук Г. Психологічні засади професійного аксіогенезу особистості. Психологія особистості. 2012. № 1 (3). С. 138–150.
17. Сабат Н. В., Волошин А. М. Теоретичні підходи щодо дослідження соціальної активності особистості. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2019. Вип. 68. С. 168–171.
18. Сердюк Л. З., Яблонська Т. М., Володарська Н. Д., Пенькова О. І. Самотворення у розвитку особистості: наук.-метод. посібник. К.: Педагогічна думка, 2015. 93 с.
19. Татенко В. О. Суб'єкт психічної активності в онтогенезі: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.01. К., 1997. 44 с.
20. Циба В. Т. Контури системної соціальної психології. Соціальна психологія. 2003. № 1. С. 27–39.
21. Шакирова Э. Ф. Социальная активность как показатель успешной социализации личности. URL: <http://amazon-kat1.narod.ru/RESUME/Elza/7astrah.htm>
22. Harmoinen, S., Koivu, K., Paasky, L. (2020). University Students' Readiness for Social Activity in Climate Actions. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 11 (1). University of Oulu. PP. 134–152.
23. Marcum, C. (2011). Age Differences in Daily Social Activities. *RAND Working Paper Series* № WR-904. 33 p.
24. Moore, E., Warta, S., Erichsen, K. (2014) College Students' Volunteering: Factors Related to Current Volunteering, Volunteer Settings, and Motives for Volunteering *College Student Journal*, № 3. PP. 386–396.
25. Steger, M., Kashdan, T. (2009). Depression and Everyday Social Activity, Belonging, and Well-Being. *Journal of Counseling Psychology*. 56 (2). P. 289–300.

REFERENCES

1. Abulhanova-Slavskaja K. A. O subiekte psikhicheskoy deiatelnosti: metodologicheskie problemy psihologii [About the subject of mental activity: methodological problems of psychology]. М.: Nauka, 1973. 288 p.
2. Bazylenko A. K. Sotsialna aktivnist studentiv yak vazhlyva skladova yikhnoho profesijnogo zrostannia [Social activity of students as an important component of their professional growth]. *Visnyk pisljadiplomnoyi osvity: zbirnyk naukovykh prats*. 2005. Vyp. 6 (19). PP. 189–196.
3. Borishevskij M. Doroga do sebe: Vid osnov subiektnosti do vershyn duhovnosti [The road to self: From the foundations of subjectivity to the heights of spirituality]. Kyiv: Akademvidav, 2010. 416 p.
4. Volianiuk N. Yu. Fenomenolohia subiektnoi aktyvnosti [Phenomenology of subjective activity]. *Sotsialna psykholohia*. 2004. № 3. PP. 97–109.
5. Ganzen V. A. Sistemye opisaniya v psikhologii [System descriptions in psychology]. L.: LGU, 1984. 176 p.

6. Dudko N. V. Eksplikatsia poniattia "sotsialna aktyvnist studentskoi molodi": sotsialno-pedahohichniy aspekt [Explication of the concept of "social activity of student youth": socio-pedagogical aspect]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria: Pedagogika. Sotsialna robota. 2018. № 2 (43). PP. 83–88.
7. Karpenko Z. S. Aksiopsychologia osobystosti [Axiopsychology of personality]. Kyiv: TOV "Mizhnarodna finansova agencia", 1998. 216 p.
8. Kulinchenko O. S. Formuvannia sotsialnoi aktyvnosti studentiv v umovakh diialnosti orhaniv samovriaduvannia vyshchoho navchalnoho zakladu [Formation of social activity of students in the conditions of activity of bodies of self-government of higher educational institution]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.05. Kyiv, 2015. 24 p.
9. Leontiev A. N. Kategoria deiatelnosti v sovremennoy psikhologii [Category of activity in modern psychology]. Voprosy psikhologii. 1979. № 3. PP. 11–15.
10. Maksymenko S. D., Maksymenko K. S., Papucha M. V. Psykhologia osobystosti [Personality psychology]: pidruchnyk. Kyiv: LLC "KMM", 2007. 296 p.
11. Murzina A. V., Solodiuk N. V. Socialna aktivnist osobystosti studentskoi molodi – prioritetnyi napriamok rozvytku ukrainskoho derzhavotvorennia [Social activity of students' personality is a priority direction of development of Ukrainian state formation]. Dukhovnist osobystosti: metodologia, teoria i praktyka. 2012. № 4 (51). PP. 82–87.
12. Panok V. G., Privalov Yu. A. Socialnaia aktivnost lichnosti starsheklassnika [Social activity of a high school student's personality]. Kyiv, 1999. 131 p.
13. Petrovskiy A. V., Yaroshebskiy M. H. Kategoria deiatelnosti [Category of activity]. Osnovy teoreticheskoy psikhologii. M.: INFRA-M, 1998. PP. 270–288.
14. Pilipchevskaia N. V. Izuchenie sotsialnoy aktivnosti studentov pedagogicheskogo vuza: teoria i praktika [Study of social activity of students of pedagogical high school: theory and practice]. Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta. 2008. № 2. PP. 15–19.
15. Piontkivska O. H. Osoblyvosti sotsialnoi aktyvnosti liudey pokhlyoho viku v Ukraini [Peculiarities of social activity of elderly people in Ukraine]. Sotsialna robota v konteksti sotsiokulturnykh zmin: Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsia z mizhnarodnoiu uchastiu. Kyiv, 2016. PP. 127–131.
16. Radchuk H. Psihologichni zasady profesijnoho aksiogenezu osobystosti [Psychological principles of professional axiogenesis of personality]. Psykhologia osobystosti. 2012. № 1 (3). PP. 138–150.
17. Cabat N. V., Voloshyn A. M. Teoretychni pidkhody shchodo doslidzhennia sotsialnoi aktyvnosti osobystosti [Theoretical approaches to the study of social activity of the individual]. Scientific journal of NPU M. P. Drahomanova. 2019. Vyp. 68. PP. 168–171.
18. Serdiuk L. Z., Yablonska T. M., Volodarska N. D., Penkova O. I. Samotvorennia u rozvytku osobystosti: naukovo-metodychnyy posibnyk [Self-creation in the development of personality]. Kyiv: Pedagogichna dumka, 2015. 93 p.
19. Tatenko V. O. Subiekt psihichnoyi aktyvnosti v ontogenezi [The subject of mental activity in ontogenesis: dissertation abstract]: avtoref. dys. ... d-ra psychol. nauk: 19.00.01. Kyiv, 1997. 44 p.
20. Ciba V. T. Konturi sistemnoi socialnoi psyhologii [Contours of systemic social psychology]. Sotsialna psyhologia. 2003. № 1. PP. 27–39.
21. Shakirova J. F. Socialnaia aktivnost kak pokazatel uspeшной socializacii lichnosti [Social activity as an indicator of successful socialization of the individual]. URL: <http://amazonkat1.narod.ru/RESUME/Elza/7astrah.htm>
22. Harmoinen, S., Koivu, K., Paasky, L. (2020). University Students' Readiness for Social Activity in Climate Actions. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 11 (1). University of Oulu. PP. 134–152.
23. Marcum, C. (2011). Age Differences in Daily Social Activities. *RAND Working Paper Series* № WR-904. 33 p.
24. Moore, E., Warta, S., Erichsen, K. (2014) College Students' Volunteering: Factors Related to Current Volunteering, Volunteer Settings, and Motives for Volunteering *College Student Journal*. № 3. PP. 386–396.
25. Steger, M., Kashdan, T. (2009). Depression and Everyday Social Activity, Belonging, and Well-Being. *Journal of Counseling Psychology*. 56 (2). PP. 289–300.